

▶ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

▶ Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի
2022թ. գործունեության վերաբերյալ

▶ Երևան, 2023

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ.....	2
ՀԱՄԱՌՈՏ ԱՄՓՈՓԱԳԻՐ	3
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ.....	4
ԿԱՆԽԱՐԳԵԼԻՉ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	6
Կարգավորման դաշտի կատարելագործում	6
Հաշվետվություն տրամադրող անձանց ուղղորդում.....	6
Տեղեկատվական համակարգերի զարգացում	7
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ	8
ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	8
Միջգերատեսչական հանձնաժողովի շրջանակներում համագործակցություն	8
Իրավապահ մարմինների հետ համագործակցություն	9
Վերահսկողություն և ստուգումներ.....	11
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	11
ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախումբ	12
Էզմոնտ խումբ	12
ԵԽ Վարչավայի կոնվենցիայի Կողմերի համաժողով.....	12
Եվրասիական խումբ.....	12
ԱՊՀ ՖՀՄ-ների ղեկավարների խորհուրդ	13
Օտարերկրյա ՖՀՄ-ներ	13
ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	13
ԱՅԼ ՆԱԽԱՁԵՐՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	14
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	16

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱՊՀ	Անկախ պետությունների համագործակցություն
Եվրասիական խումբ	Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի հարցերով եվրասիական տարածաշրջանի երկրների խումբ
ԶՈՁ ՏՖ	Զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորում
Էգմոնտ խումբ	Ֆինանսական հետախուզության մարմինների Էգմոնտ խումբ
ԿԳՀ	Կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն
ՄԱԿ ԱԽ	Միացյալ ազգերի կազմակերպության անվտանգության խորհուրդ
ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախումբ	Եվրոպայի խորհրդի փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջոցառումների գնահատման փորձագետների ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախումբ
Միջգերատեսչական հանձնաժողով	«Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման դեմ տարվող պայքարի հարցերով» միջգերատեսչական հանձնաժողով
ՊՏԵԳ	Պարտադիր տեղեկացման ենթակա գործարք
Ռեեստր	Բանկային հաշիվների ռեեստր
ՓԼ/ԱՖ	Փողերի լվացում և ահաբեկչության ֆինանսավորում
ՔԱՈՒԱ	Քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ
Օրենք	«Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենք
ՖԱԹՖ	Ֆինանսական միջոցառումների աշխատանքային խումբ
ՖԴԿ	ՀՀ կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոն
ՖՀՄ	Ֆինանսական հետախուզության մարմին

ՀԱՄԱՌՈՏ ԱՄՓՈՓԱԳԻՐ

Սույն հաշվետվությամբ ներկայացվում է 2022թ. ընթացքում ՖԴԿ-ի կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտում իրականացված աշխատանքների ընդհանուր նկարագիրը: Մասնավորապես, ըստ համապատասխան բաժինների անդրադարձ է կատարվում հետևյալ թեմաներին.

- **Վիճակագրական տվյալներ.** Այս բաժնում ներկայացվում են վիճակագրական տվյալներ հաշվետվություն տրամադրող անձանց կողմից ՖԴԿ-ին տրամադրված ՊՏԵԳ-ների և ԿԳՀ-ների վերաբերյալ.

- **Կանխարգելիչ միջոցառումներ.** Այս բաժնում ներկայացվում են տեղեկություններ ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի զսպման ուղղությամբ ձեռնարկված կանխարգելիչ միջոցառումների, այդ թվում՝ հաշվետվություն տրամադրող անձանց տրված հանձնարարականների, ուղղորդող բնույթի այլ հաղորդակցության, տեղեկատվական համակարգերի զարգացմանն ուղղված աշխատանքների վերաբերյալ.

- **Համագործակցության շրջանակներ.** Այս բաժնում ներկայացվում են տեղեկություններ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտի ինչպես ներպետական, այնպես էլ միջազգային գործընկերների հետ համագործակցության ընթացքի և արդյունքների վերաբերյալ.

- **Ռազմավարական վերլուծություններ.** Այս բաժնում ներկայացվում են տեղեկություններ ՓԼ/ԱՖ միտումների և մեթոդների բացահայտմանն ուղղված ռազմավարական վերլուծությունների վերաբերյալ.

- **Այլ նախաձեռնություններ.** Այս բաժնում ներկայացվում են տեղեկություններ ՖԴԿ-ի համակարգմամբ իրականացված բանկային հաշիվների ռեեստրի ստեղծման և զարգացման ուղղությամբ իրականացված աշխատանքների վերաբերյալ:

Հաշվետվության հավելվածներում ներկայացվում են վիճակագրական տվյալներ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՖԴԿ-ում հաշվառված հաշվետվություն տրամադրող անձանց և ներկայացված հաշվետվությունների, ներպետական և միջազգային գործընկերների հետ կնքված փոխըմբռնման համաձայնագրերի վերաբերյալ:

Սույն հաշվետվությունը ներկայացվում է ի կատարումն Օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 15-րդ կետի:

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

ՖԴԿ-ն հաշվետվություն տրամադրող անձանցից ստանում է Օրենքով սահմանված պարտադիր տեղեկացման շեմը գերազանցող կանխիկ և անկանխիկ գործարքների, ինչպես նաև կասկածելի գործարքների կամ գործարար հարաբերությունների վերաբերյալ հաշվետվություններ: Ստորև ներկայացվում են վիճակագրական տվյալներ 2021-2022թթ. կտրվածքով.

ԿԱՆԽԻԿ ԵՄ ՎԱՊԿԱԾ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2022թ.

425.506

2021թ.

353.129

Օրենսդրական պահանջ

5 միլիոն ՀՀ դրամը գերազանցող գործարքներ

ԱՆԿԱՆԻԿ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2022թ.

430.901

2021թ.

304.450

Օրենսդրական պահանջ

20 միլիոն ՀՀ դրամը գերազանցող գործարքներ և 50 միլիոն ՀՀ դրամը գերազանցող անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարքներ

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2022թ.

254

2021թ.

262

Օրենսդրական պահանջ

Կասկածելի գործարքներ կամ գործարար հարաբերություններ

**Աճել է ոչ ֆինանսական
հաստատությունների
ներկայացրած ԿԳՀ-ների
քանակը**

2021-2022թթ. ընթացքում ՖԴԿ-ն ստացել է համապատասխանաբար 262 և 254 ԿԳՀ, որոնց գերակշիռ մասը՝ համապատասխանաբար 224-ը և 209-ը ներկայացվել են բանկերի կողմից: 2022թ. գրանցվել է ոչ ֆինանսական հաստատությունների կողմից ներկայացված ԿԳՀ-ների թվի

աճ: Նշվածը վկայում է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգում ֆինանսական հաստատություններից բացի այլ հաշվետու անձանց ներգրավվածության ընդլայնման մասին:

Ստացված ԿԳՀ-ները վերաբերել են ՓԼ և նախորդող հանցագործությունների հետ կապված կասկածներին: Հաշվետու ժամանակահատվածում ստացվել է նաև ԱՖ-ի հետ կապված կասկածներին վերաբերող մեկ ԿԳՀ, սակայն ՖԴԿ-ի կողմից իրականացված լրացուցիչ ուսումնասիրությունների, այդ թվում՝ իրավապահ մարմիններից ստացված արձագանքի արդյունքում ԱՖ-ի վարկածը չի հաստատվել:

Բանկերի կողմից ներկայացված ԿԳՀ-ներում իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց ներգրավվածության ամփոփ պատկերը հետևյալն է.

	Ֆիզիկական անձիք		Իրավաբանական անձիք	
	<i>ՀՀ քաղաքացի</i>	<i>Օտարերկրյա քաղաքացի</i>	<i>Հայաստանյան գրանցմամբ</i>	<i>Օտարերկրյա գրանցմամբ</i>
2022թ.	350	91	123	61
2021թ.	340	111	172	111

Ներկայացված ԿԳՀ-ների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ՀՀ քաղաքացի և ՀՀ-ում գրանցված իրավաբանական անձանց ներգրավվածությամբ ԿԳՀ-ները հիմնականում վերաբերում են հարկային պարտավորություններից խուսափելու, ապօրինի ձեռնարկատիրություն իրականացնելու, ֆինանսական բուրգի, խարդախության հնարավոր նպատակով կատարվող գործարքներին:

Օտարերկրյա քաղաքացիների և օտարերկրյա գրանցմամբ իրավաբանական անձանց մասնակցությամբ ԿԳՀ-ների վերլուծությամբ արձանագրվել են խարդախության տարատեսակ սխեմաներին (այդ թվում՝ քարտային տվյալների ապօրինի օգտագործմամբ, զանգվածային մարքեթինգի մոդելով խարդախության սխեմաներ և այլն), ՀՀ բանկային համակարգի միջոցով ֆինանսական միջոցների տարանցիկ փոխանցումներին առնչվող գործարքներ:

Ոչ բանկ ֆինանսական հաստատություններից և ոչ ֆինանսական հաստատություններից ստացված ԿԳՀ-ները հիմնականում ներկայացվել են խարդախության, այդ թվում՝ վիրտուալ ակտիվների կիրառմամբ տարատեսակ սխեմաների վարկածներով:

ԿԱՆԽԱՐԳԵԼԻՉ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտում առկա և հնարավոր ռիսկերի զսպման ուղղությամբ ձեռնարկվող կանխարգելիչ միջոցառումներն առանցքային նշանակություն ունեն ՓԼ/ԱՖ պոտենցիալ դրսևորումները վաղ փուլերում բացահայտելու ու խափանելու գործում: Ինչպես ՖԴԿ-ն, այնպես էլ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի մյուս մասնակիցները՝ հաշվետվություն տրամադրող անձինք և վերահսկող մարմինները, ռիսկերի կանխարգելիչ միջոցառումների ձեռնարկման գործընթացում ունեն իրենց ուրույն դերը:

Սույն բաժնում ներկայացվում են տեղեկություններ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված կանխարգելիչ միջոցառումների վերաբերյալ՝ կարգավորման դաշտի կատարելագործման, հաշվետվություն տրամադրող անձանց ուղղորդման և տեղեկատվական համակարգերի զարգացման ուղղություններով:

Կարգավորման դաշտի կատարելագործում

ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության վերանայմամբ պայմանավորված դրանց հետ ոլորտային օրենսդրության համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով 2022 թվականի հունիսի 9-ին ընդունվել է «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-179-Ն օրենքը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում մշակվել և շրջանառվել է «Նոտարների կողմից պարտադիր տեղեկացման ենթակա գործարքի և կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվության ձևը, ներկայացման կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2014 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 270-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշման նախագիծը: Նախագծի ընդունման և կիրարկման առնչությամբ կազմակերպվել են քննարկումներ շահագրգիռ գերատեսչությունների հետ, իսկ որոշման ընդունումը նախատեսվում է 2023 թվականի առաջին կիսամյակում:

Հաշվետվություն տրամադրող անձանց ուղղորդում

Հաշվետու ժամանակահատվածում կրկնապատկվել է ՖԴԿ-ի՝ իր գործառույթների շրջանակներում հաշվետվություն տրամադրող անձանց տրված հանձնարարականների քանակը՝ հասնելով շուրջ չորս տասնյակի: Հանձնարարականները հիմնականում վերաբերել են.

- Խարդախության սխեմաների և դրանցում հավանական ներգրավվածություն ունեցող անձանց հետ կապված կանխարգելիչ միջոցառումների ձեռնարկմանը.
- Առանձին խումբ գործարքների կամ ռիսկային հաճախորդների գործարքների և գործարար հարաբերությունների հավելյալ ուսումնասիրությանը.
- Առանձին գործարքներում ՓԼ հնարավոր ռիսկերով պայմանավորված միջոցների արտահոսքի կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների ձեռնարկմանը.
- Հաշվետվություն տրամադրող անձանց կողմից ՓԼ/ԱՖ-ի դեմ պայքարի՝ օրենսդրությամբ սահմանված մի շարք պարտականությունների կատարմանն առնչվող պահանջների պարզաբանմանը:

Միայն ԿԳՀ-ներում ներառված դրվագներով շուրջ 110 դեպքում բանկերը մերժել կամ դադարեցրել են ՓԼ/ԱՖ պեսանկյունից բարձր ռիսկային գործարքները/ գործարար հարաբերությունները

Հաշվետու ժամանակահատվածում պահպանվել է բանկերի կողմից միայն ԿԳՀ-ներում ներառված դրվագներով բարձր ռիսկային գնահատված գործարքների իրականացման մերժման կամ հաճախորդի հետ հաստատված գործարար հարաբերությունների դադարեցման դեպքերի աճի միտումը:

ՀՀ առևտրային բանկերին տրամադրվել է հետադարձ արձագանք՝ ստացված ԿԳՀ-ների հիման վրա ՖԴԿ-ի կատարած վերլուծության ու ձեռնարկված միջոցառումների վերաբերյալ:

ԱՖ հնարավոր ռիսկերի արդյունավետ զսպման նպատակով հաշվետու ժամանակաշրջանում շարունակվել են կանխարգելիչ միջոցառումները՝ ուղղված միջազգային կառույցների կողմից կիրառվող սահմանափակումներին վերաբերող պահանջների կատարմանը, այդ թվում՝ ՖԴԿ-ի կայքէջում ՄԱԿ ԱԽ-ի և ՖԱԹՖ-ի համապատասխան ցանկերում կատարված թարմացումները հրապարակելու և հաշվետվություն տրամադրող անձանց իրազեկելու միջոցով:

Հաշվետվություն տրամադրող անձինք իրազեկվել են նաև առանձին կազմակերպությունների և երկրների կողմից կիրառվող սահմանափակումների վերաբերյալ՝ դրանց առնչվող հնարավոր ֆինանսական պատժամիջոցներից զերծ մնալուն ուղղված քայլեր ձեռնարկելու նպատակով:

Տեղեկատվական համակարգերի զարգացում

ՓԼ/ԱՖ արդյունավետ կանխարգելման տեսանկյունից կարևոր են ՖԴԿ-ի կողմից կիրառվող տեղեկատվական համակարգերի զարգացմանն ուղղված նախաձեռնություններն ու աշխատանքները:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ի թիվս այլ աշխատանքների ներդրվել է «Միասնական տեղեկատվական տիրույթ» համակարգի արդիականացված տարբերակը՝ «Ֆինանսական հետախուզության տվյալների փոխանակման հարթակը», որն ապահովում է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտում ներգրավված ՀՀ գերատեսչությունների և ՖԴԿ-ի միջև անվտանգ միջավայրում անհրաժեշտ տեղեկությունների փոխանակումը:

ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի վերաբերյալ զարգացումների իրազեկումը և ուսուցումը ոլորտի արդյունավետության նախադրյալներից է: Այդ նպատակով ՖԴԿ-ի առցանց ուսուցման համակարգը վերափոխվել է՝ օգտագործողներին հնարավորություն ընձեռելով արդի տեխնոլոգիական լուծումների կիրառությամբ ձեռք բերել ոլորտի վերաբերյալ գիտելիքներ, ստուգել դրանց մակարդակը, այդ թվում՝ կատարել հարցադրումներ, բաժանորդագրվել նորություններին և այլն:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ

ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներպետական համագործակցությունը ներառում է.

- Միջգերատեսչական հանձնաժողովի շրջանակներում ռազմավարական համագործակցությունը՝ ՓԼ/ԱՖ/ԶՈԶ ՏՖ դեմ պայքարի ոլորտում 2022-2024թթ ազգային ռազմավարության գործողությունների ծրագրի մոնիտորինգի ուղղությամբ.
- ՖԴԿ-ի, վերահսկող և իրավապահ մարմինների միջև գործառնական համագործակցությունը՝ տեղեկությունների փոխանակման, կանխարգելիչ միջոցառումների իրականացման և ՓԼ/ԱՖ հնարավոր դեպքերի բացահայտման ուղղությամբ:

Միջգերատեսչական հանձնաժողովի շրջանակներում

համագործակցություն

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՖԴԿ-ն կիսամյակային կտրվածքով պատասխանատու գերատեսչություններից հավաքել և ամփոփել է ռազմավարության գործողությունների ծրագրով նախատեսված միջոցառումների կատարման վերաբերյալ տեղեկություններ՝ հիմք ընդունելով Միջգերատեսչական հանձնաժողովի 2021թ. դեկտեմբերի 17-ի նիստում հաստատված ՓԼ/ԱՖ/ԶՈԶ ՏՖ դեմ պայքարի ոլորտում ազգային ռազմավարության գործողությունների ծրագրի 1.4 կետը: Մոնիտորինգի արդյունքներն օգտագործվել են ոչ միայն ռազմավարության կատարման փաստացի վիճակն արձանագրելու, այլև գործողությունների կատարման ընթացքում առաջացած խոչընդոտները բացահայտելու, դրանք վերացնելու կամ նախատեսված գործողությունները վերանայելու նպատակով: Այդ

կապակցությամբ ՖԴԿ-ն աշխատանքային կարգով համագործակցել է բոլոր պատասխանատու գերատեսչությունների հետ, տրամադրել է պարզաբանումներ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտին առնչվող ներպետական և միջազգային կարգավորումների առնչությամբ և ցուցաբերել այլ անհրաժեշտ աջակցություն:

ՓԼ/ԱՖ/ԶՈԶ ՏՖ դեմ պայքարի ոլորտում ազգային ռազմավարության գործողությունների ծրագրի 3.3 կետի 1-ին միջոցառման կատարման շրջանակներում ՖԴԿ-ն հավաքել և ամփոփել է 2020-ից 2022 թվականների ընթացքում իրավապահ մարմիններին տրամադրած ֆինանսական հետախուզության տվյալների օգտագործման արդյունքների վերաբերյալ տեղեկությունները: Մոնիտորինգի իրականացման նպատակով առանձնացվել են հաշվետու ժամանակահատվածում «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» օրենքի 13-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի հիման վրա ՖԴԿ-ի կողմից իրավապահ մարմիններին տրամադրած հարցման պատասխանները և ծանուցումները: Առանձնացված ցանկն ուղարկվել է համապատասխան գերատեսչություններին՝ դրանց օգտագործման արդյունքների և ներկայացված տեղեկությունների որակի վերաբերյալ հետադարձ կապ տրամադրելու առաջարկով: Ստացված տեղեկությունների ամփոփման հիման վրա ՖԴԿ-ն նախաձեռնել է ֆինանսական հետախուզության տվյալների օգտագործման արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ:

ՓԼ/ԱՖ/ԶՈԶ ՏՖ դեմ պայքարի ոլորտում ազգային ռազմավարության գործողությունների ծրագրի մոնիտորինգի արդյունքները ներկայացվել են ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:

Իրավապահ մարմինների հետ համագործակցություն

Իրավապահ մարմինների և ՖԴԿ-ի միջև ներպետական համագործակցությունը հիմնականում առնչվում է ՓԼ/ԱՖ վարկածներով տեղեկությունների փոխանակմանը:

Իրականացված վերլուծությունների արդյունքում ՓԼ վարկածով 2021-2022թթ. իրավապահ մարմիններին տրամադրված ծանուցումների, իրավապահ մարմիններից խնդրարկված և իրավապահ մարմինների հարցման հիման վրա տրամադրված տեղեկությունների վերաբերյալ վիճակագրությունը ներկայացվում է աղյուսակի տեսքով.

Վիճակագրություն	2021թ.	2022թ.
Իրավապահ մարմիններին ծանուցման տրամադրում	80	66
Իրավապահ մարմիններից տեղեկությունների խնդրարկում	9	4
Իրավապահ մարմինների հարցման հիման վրա տեղեկությունների տրամադրում	555	407

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՖԴԿ-ի կողմից կատարված վերլուծությունների արդյունքներով ՓԼ/ԱՖ վարկաձների առաջադրմամբ իրավապահ մարմիններին ուղարկված ծանուցումները հիմնականում վերաբերել են հետևյալ իրավիճակներին.

- ՀՀ բանկային համակարգի միջոցով ֆինանսական միջոցների տարանցիկ փոխանցումներ.
- Խարդախության տարատեսակ հանցագործություններով ձևավորված միջոցների տեղաբաշխմամբ ՓԼ սխեմաներ.
- Թմրանյութերի իրացման արդյունքում հանցավոր ճանապարհով ստացված միջոցների օրինականացման սխեմաներ.
- Ֆինանսական բուրգի հատկանիշներին բնորոշ սխեմաներ
- Ապօրինի ձեռնարկատիրություն իրականացնելու, հարկային պարտավորություններից խուսափելու, տնտեսական գործունեության իրական ծավալները թաքցնելու միտում պարունակող ֆինանսական գործարքներ.
- ՔԱՈՒԱ-ների մասնակցությամբ ֆինանսական գործարքներ.
- Զանգվածային մարքեթինգի տարբեր մոդելների կիրառմամբ հանցավոր ճանապարհով ստացված միջոցների հնարավոր օրինականացման դեպքեր.
- Կեղծ կամ շինծու փաստաթղթերի կիրառմամբ գործարքներ կատարելու կամ գործարար հարաբերություններ հաստատելու դեպքեր.
- ՀՀ կենտրոնական բանկի և միջազգային կազմակերպությունների կողմից հրապարակված տիպաբանություններով նկարագրված սխեմաներին համապատասխանող այլ իրավիճակներ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՖԴԿ-ն համագործակցել է իրավապահ մարմինների հետ ֆինանսական հետախուզության գործիքակազմով ստացված տվյալների արդյունավետ օգտագործումն ապահովելու նպատակով:

Իրավապահ մարմինների կողմից ՖԴԿ-ին ներկայացված հարցումների քանակը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է՝ 2021թ. կազմելով շուրջ 630, իսկ 2022թ՝ շուրջ 430: Նշվածը պայմանավորված է իրավապահ մարմինների կողմից հարցումների բովանդակությանը ներկայացվող ավելի հստակ պահանջների սահմանմամբ:

Իրավապահ մարմինների հարցումներին պատասխանելու համար ՖԴԿ-ն իր հերթին հարցումներ է կատարել ոչ միայն ՀՀ տարածքում գործող ֆինանսական հաստատություններին, այլև, անհրաժեշտության դեպքում, օտարերկրյա ՖՀՄ-ներին:

Վերահսկողություն և ստուգումներ

Հաշվետու ժամանակաշրջանում շարունակվել են վերահսկողական միջոցառումները, այդ թվում՝ թիրախային ուսումնասիրությունները՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրության պահանջների կատարումն ապահովելու նպատակով:

Վերահսկողության նշված միջոցառումների արդյունքում 14 ֆինանսական հաստատության (որոնցից 10-ը բանկեր են) նկատմամբ կիրառվել են պատասխանատվության միջոցներ՝ տուգանքների և/կամ նախազգուշացումների ձևով՝ կախված խախտման բնույթից:

Ֆինանսական հաստատությունների կողմից օրենսդրության խախտումները հիմնականում վերաբերել են օրենսդրությամբ սահմանված այնպիսի պահանջների թերի կատարմանը կամ չկատարմանը, ինչպիսիք են կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության չափանիշներին կամ տիպաբանություններին համապատասխանության դեպքերում գործարքները կամ գործարար հարաբերությունները կասկածելի որակելը և ԿԳՀ տրամադրելու հարցը դիտարկելը, վերլուծությունների արդյունքները պատշաճ կերպով փաստաթղթավորելը և պահպանելը, հաճախորդի պատշաճ, այդ թվում՝ հավելյալ և ընթացիկ ուսումնասիրության միջոցառումներ իրականացնելը: Հայտնաբերված խախտումներից մեկը վերաբերում է ՖԴԿ-ի հանձնարարականի հիման վրա գործարքի կամ գործարար հարաբերության կասեցման պարտականությունը չկատարելուն:

Ոչ ֆինանսական հաստատությունների վերահսկողության արդյունքներով 4 ոչ ֆինանսական հաստատության (2 ինտերնետ շահումով խաղերի և 2 վիճակախաղերի կազմակերպիչների) նկատմամբ կիրառվել է տուգանքի ձևով պատասխանատվության միջոց՝ Օրենքով նախատեսված գործարար հարաբերության ընթացիկ պատշաճ ուսումնասիրություն չիրականացնելու համար:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԴԿ-ն ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի շրջանակներում համագործակցում է ինչպես օտարերկրյա ՖՀՄ-ների հետ, այնպես էլ ոլորտում մասնագիտացած միջազգային կազմակերպությունների հետ՝ տեղեկությունների փոխանակման, տարբեր աշխատանքային ծրագրերի իրականացման եղանակով: Ի դեմ ՖԴԿ-ի՝ Հայաստանը մասնակցում է ՓԼ/ԱՖ ոլորտում միջազգային ստանդարտներ մշակելու, տարբեր երկրների կողմից դրանց ներդրումն ու իրականացումը գնահատելու գործում ներգրավված միջազգային կազմակերպությունների ու կառույցների, այդ թվում՝ Եվրոպայի խորհրդի ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի, ՖՀՄ-ների Էզմոնտ խմբի, ԵԽ Վարչակազմի կոնվենցիայի Կողմերի համաժողովի, Եվրասիական խմբի, ԱՊՀ ՖՀՄ-ների ղեկավարների խորհրդի աշխատանքներին:

ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախումբ

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՖԴԿ-ն Հայաստանի Հանրապետությունը ներկայացնող պատվիրակության կազմում մասնակցել է ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի աշխատանքներին: 2022թ. ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչները ներգրավված են եղել Լիխտենշտայնի, Բուլղարիայի, Էստոնիայի, Մոնակոյի և Ռումինիայի՝ ՖԱԹՖ-ի հանձնարարականներին համապատասխանության 5-րդ փուլի գնահատման խմբերում՝ որպես իրավական, իրավապահ և ֆինանսական հարցերով գնահատող-փորձագետներ:

ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչը շարունակել է պաշտոնավարումը՝ որպես ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի փոխնախագահ:

Էզմոնտ խումբ

ՖԴԿ-ն շարունակել է Էզմոնտ խմբի անվտանգ տեղեկատվական ցանցի միջոցով տեղեկություններ փոխանակել օտարերկրյա ՖՀՄ-ների հետ: ՖԴԿ-ի պատվիրակությունը մասնակցել է Էզմոնտ խմբի աշխատանքային խմբերի հանդիպումներին, ինչպես նաև Էզմոնտ խմբի անդամ ՖՀՄ-ների ղեկավարների նիստին: ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչները ներգրավվել են Էզմոնտ խմբի կողմից իրականացվող մի շարք ծրագրերում, այդ թվում՝ ֆինանսական հետախուզության մարմինների գործունեության և տեղեկատվության փոխանակման գործառնական ուղեցույցի վերանայման աշխատանքային խմբում: ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչը վերընտրվել է որպես Էզմոնտ խմբի կոմիտեի անդամ:

ԵԽ Վարչավայի կոնվենցիայի Կողմերի համաժողով

ԵԽ Վարչավայի կոնվենցիայի Կողմերի համաժողովի գործունեության շրջանակներում ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչները մասնակցել են համաժողովի 14-րդ լիազումար նիստին և բյուրոյի հանդիպումներին: Լիազումար նիստի շրջանակներում քննարկվել են անդամ երկրների կողմից Կոնվենցիայի 25-րդ հոդվածի (բռնագանձված գույքը) վերաբերյալ թեմատիկ հաշվետվությունները, ինչպես նաև նախորդ հաշվետվություններով վեր հանված բացերի առնչությամբ անդամ երկրների, այդ թվում՝ ՀՀ կողմից ձեռնարկված միջոցառումները: ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչը շարունակել է աշխատանքը որպես Կողմերի համաժողովի բյուրոյի անդամ:

Եվրասիական խումբ

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչները մասնակցել են Եվրասիական խմբի 36-րդ և 37-րդ լիազումար նիստերին: ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչը ներգրավվել է Ուզբեկստանի փոխադարձ գնահատման հաշվետվությամբ վեր

հանված թերությունների վերացման նպատակով իրականացվող տեխնիկական օժանդակության աշխատանքներում:

ԱՊՀ ՖՀՄ-ների ղեկավարների խորհուրդ

ՖԴԿ-ի ներկայացուցիչները մասնակցել են ԱՊՀ ՖՀՄ-ների ղեկավարների խորհրդի 19-րդ, 20-րդ և 21-րդ լիագումար նիստերին, որոնց շրջանակներում, ելնելով տարածաշրջանային զարգացումներից և դրանցից բխող հնարավոր ռիսկերը զսպելու անհրաժեշտությունից, քննարկվել են խորհրդի կազմում գործող աշխատանքային խմբերի շրջանակներում իրականացվող նախագծերի կատարելագործմանը, ինչպես նաև նոր նախագծերի մշակմանն ու իրագործմանը վերաբերող հարցեր:

Օտարերկրյա ՖՀՄ-ներ

ՖԴԿ-ն շարունակել է օտարերկրյա ՖՀՄ-ների հետ համագործակցությունը, որի շրջանակներում 2022թ. ընթացքում ստացել է 33 և ուղարկել 25 հարցում: ՖԴԿ-ի և օտարերկրյա ՖՀՄ-ների միջև կնքված փոխըմբռնման հուշագրերի ամբողջական ցանկը ներկայացված է Հավելված 2-ում:

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ռազմավարական վերլուծությունների շրջանակում շարունակվել է բանկերի ոչ ռեզիդենտ հաճախորդների հաշիվներով գործառնությունների ուսումնասիրությունը՝ առանձին հաճախորդների մասնակցությամբ կատարված գործարքների բնութագրերը և փողերի լվացման տեսանկյունից էական ռիսկեր առաջացնող հանգամանքները պարզելու նպատակով:

Կանխիկի հետ կապված ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը բացահայտելու նպատակով կատարվել է կանխիկով գործարքների դեպքում հաշվետու անձանց կողմից իրականացվող ՓԼ/ԱՖ կանխարգելիչ միջոցառումների ուսումնասիրություն:

Միաժամանակ, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենքի պահանջից բխող՝ ներքին դիտարկումների մարմնի գործառնական անկախությունը գնահատելու նպատակով կատարվել է ներքին դիտարկումների մարմնի կարգավիճակի վերաբերյալ վերլուծություն:

Վերլուծությունների արդյունքները համապատասխան եզրահանգումներով տրամադրվել են հաշվետվություն տրամադրող անձանց, որոնք իրենց հերթին ներկայացրել են բացահայտված թերությունների վերացմանն ուղղված միջոցառումների/ գործողությունների ծրագրեր:

ԱՅԼ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հաշվետու ժամանակահատվածում գործարկվել է Ռեեստրը և կատարվել են դրա տեխնիկաձրագրային ապահովմանն և օգտագործմանն ուղղված աշխատանքներ:

Տեխնիկաձրագրային ապահովում. Աշխատանքներ են իրականացվել Ռեեստրի համալրման և զարգացման համար անհրաժեշտ հավելյալ տեխնիկաձրագրային լուծումների ներդրման ուղղությամբ: Մասնավորապես, ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հետ տեղեկությունների փոխանակման նպատակով գործարկվել է համապատասխան վեբ-սերվիս, ինչպես նաև բանկերից մեծ ծավալով ստացվող տեղեկությունների մշակման անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ աշխատանքներ են իրականացվել Ռեեստրի տեխնիկական ենթակառուցվածքի և ձրագրային համակարգի զարգացման ուղղությամբ:

Ռեեստրի օգտագործման ուղղություններ. «ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից եկամտային հարկի վերադարձման նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից վարվող բանկային հաշիվների կենտրոնացված ռեեստրի միջոցով վարկառուի բանկային հաշվի վավերականության ստուգման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2021 թվականի դեկտեմբերի 27-ի թիվ 197-Լ և ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2021 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 1383-Լ համատեղ որոշման համաձայն 2022 թվականի հունվարի 1-ից Ռեեստրում ներառվող տեղեկությունների հիման վրա իրականացվում է տեղեկությունների փոխանակում ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հետ:

Միևնույն ժամանակ, մի քանի աղբյուրից ստացման ենթակա (ստացված) եկամտից հաշվարկված և փոխանցված (գանձված) սոցիալական վճարների առավելագույն չափը գերազանցող գումարները մասնակիցներին վերադարձնելու նպատակով Ռեեստրում ներառվող տեղեկությունների հիման վրա մասնակիցների մեկ բանկային հաշվեհամարի կամ մասնակիցների կողմից տրամադրված բանկային հաշվեհամարի պատկանելության և վավերականության վերաբերյալ տվյալների ստացումը ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի համար ապահովելու նպատակով կազմվել են ««Եկամտային հարկի, շահութահարկի և սոցիալական վճարի անձնավորված հաշվառման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և ««Բանկային գաղտնիքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» օրենքների նախագծերը, որոնք պաշտոնապես շրջանառվել են:

Ռեեստրի գործարկման շրջանակներում ի հայտ եկած ընթացիկ խնդիրների լուծման անհրաժեշտությունից ելնելով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2022 թվականի ապրիլի 19-ի թիվ 64-Ն որոշմամբ փոփոխություններ են կատարվել «Բանկային հաշիվների կենտրոնացված ռեեստրի վարման կարգը, ներառման

ենթակա տեղեկությունների ցանկը, տեղեկությունների (հաշվետվությունների) տրամադրման ձևը և ժամկետները սահմանելու մասին» ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2021 թվականի սեպտեմբերի 28-ի թիվ 143-Ն որոշման (այսուհետ՝ Որոշում) մեջ:

Ռեեստրի գործարկման ընթացքում բանկերում ի հայտ եկած տեխնիկաճրագրային խնդիրներով, ինչպես նաև ֆինանսական համակարգի անկանխատեսելի ծանրաբեռնվածությամբ պայմանավորված՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2022 թվականի օգոստոսի 23-ի թիվ 140-Ն որոշմամբ փոփոխություն է կատարվել Որոշման մեջ և գործող բանկային հաշիվների մասով Ռեեստրի համալրման վերջնաժամկետ է սահմանվել 2022 թվականի սեպտեմբերի 30-ը:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Հավելված 1. Հաշվետվություն տրամադրող անձինք և ներկայացված հաշվետվությունները

Հաշվետվություն տրամադրող անձի տեսակը	ՖԴԿ-ում հաշվառված քանակը	Ներկայացված հաշվետվությունները	
		ՊՏԵԳ	ԿԳՀ
<i>Ֆինանսական հաստատություններ</i>			
Բանկեր	18	809997	209
Վարկային կազմակերպություններ	41	6531	3
Արտարժույթի առուվաճառքի գործունեություն իրականացնող անձինք	179	4602	-
Դրամական (փողային) փոխանցումներ իրականացնող լիցենզավորված անձինք	10	119	25
Ներդրումային ընկերություններ	14	2195	-
Ներդրումային ֆոնդերի կառավարիչներ	5	14	-
ՀՀ Կենտրոնական դեպոզիտարիա	1	-	-
Ապահովագրական (ներառյալ՝ վերաապահովագրական) ընկերություններ	8	-	-
Ապահովագրական (ներառյալ՝ վերաապահովագրական) միջնորդային գործունեություն իրականացնող անձինք	3	-	-
Կորպորատիվ ներդրումային ֆոնդեր	2	-	-
ՀՀ ԿԲ կողմից լիցենզավորված կառավարիչ չունեցող ոչ հրապարակային պայմանագրային ներդրումային ֆոնդեր	40	65	-
Գրավատներ	82	538	-
<i>Ոչ ֆինանսական հաստատություններ</i>			
Ռիելտորական գործունեություն իրականացնող անձինք	205	-	-
Նոտարներ	121	8312	-
Փաստաբաններ, ինչպես նաև իրավաբանական ծառայություններ մատուցող անհատ ձեռնարկատերեր և իրավաբանական անձինք	1489	-	-
Անհատ ձեռնարկատեր հաշվապահներ և հաշվապահական գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձինք	10	-	-
Աուդիտորներ և աուդիտորական կազմակերպություններ	2	-	-
Թանկարժեք մետաղների դիլերներ	1	-	-
Թանկարժեք քարերի դիլերներ	11	-	-
Արվեստի գործերի դիլերներ	-	-	-
Սակարկությունների կազմակերպիչներ	-	-	-
Շահումով խաղերի և խաղատների կազմակերպիչներ	8	10192	-
Վիճակախաղերի կազմակերպիչներ	4	357	5
Ինտերնետ շահումով խաղերի կազմակերպիչներ	4	3052	12
Հավատարմագրային կառավարման և իրավաբանական անձանց գրանցման ծառայություններ մատուցող անձինք	-	-	-
<i>Այլ անձինք</i>			
Վարկային բյուրոներ	1	-	-
Իրավաբանական անձանց գրանցող պետական մարմին (պետական ռեգիստր)	1	458	
Անշարժ գույքի պետական միասնական կադաստր վարող լիազորված մարմինը	1	*	-
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2259	846432	254

* ՖԴԿ-ին հասանելի է Անշարժ գույքի պետական միասնական կադաստր վարող լիազոր մարմնի տվյալների շտեմարանը:

Հավելված 2. Գործընկերների հետ կնքված համաձայնագրերը

ՖԴԿ-ի և ներպետական իրավասու մարմինների միջև կնքված փոխըմբռնման համաձայնագրեր

Իրավապահ մարմիններ

- ՀՀ դատախազություն (վերակնքված՝ 28.11.2016թ.)
- ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն (կնքված՝ 24.01.2017թ.)
- ՀՀ ոստիկանություն (վերակնքված՝ 18.11.2016թ.)
- ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտե (վերակնքված՝ 25.09.2017թ.)
- ՀՀ քննչական կոմիտե (կնքված՝ 16.11.2016թ.)
- ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտե (կնքված՝ 07.03.2022թ.)

Այլ իրավասու մարմիններ

- ՀՀ արդարադատության ակադեմիա (կնքված՝ 12.11.2016թ.)
- ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն (կնքված՝ 19.01.2017թ.)
- ՀՀ ֆինանսների նախարարություն (կնքված՝ 10.10.2017թ.)
- ՀՀ կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (կնքված՝ 18.09.2020թ.)

ՖԴԿ-ի և օտարերկրյա ՖՀՄ-ների միջև կնքված փոխըմբռնման հուշագրեր

Երկիր	Ամսաթիվ	Երկիր	Ամսաթիվ
 Ավստրալիա	26.08.2009թ.	 Ղրղզստան	19.02.2014թ.
 ԱՄԷ	28.05.2009թ.	 Ճապոնիա	29.10.2012թ.
 Բելառուս	04.02.2008թ.	 Մակեդոնիա	13.07.2011թ.
 Բերմուդա	21.10.2009թ.	 Միացյալ Թագավորություն	27.09.2012թ.
 Թաիլանդ	29.11.2010թ.	 Մոլդովա	12.07.2011թ.
 Թայվան	12.07.2011թ.	 Մոնտենեգրո	12.07.2011թ.
 Թուրքմենստան	24.10.2017թ.	 Չինաստան	08.06.2011թ.
 Իսրայել	03.11.2011թ.	 Պանամա	03.07.2013թ.
 Իրան	26.05.2010թ.	 Ռումինիա	27.05.2009թ.
 Լատվիա	28.10.2017թ.	 Ռուսաստան	09.06.2015թ.
 Լեհաստան	22.09.2009թ.	 Սան Մարինո	15.03.2010թ.
 Լիխտենշտեյն	04.06.2014թ.	 Սաուդյան Արաբիա	12.07.2011թ.
 Խորվաթիա	11.07.2012թ.	 Սերբիա	12.07.2011թ.
 Կանադա	21.12.2009թ.	 Վատիկան	14.04.2017թ.
 Կիպրոս	11.07.2012թ.	 Վրաստան	26.02.2008թ.
 Հարավաֆրիկյան Հանրապետություն	22.05.2009թ.	 Տաջիկստան	19.05.2011թ.
 Հունաստան	22.02.2021թ.	 Ուկրաինա	13.03.2008թ.
 Ղազախստան	11.11.2015թ.		